

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

IVRIS CANONICI|| SEV PONTIFICII|| PARTITIONES,||

Grégoire, Pierre

[Frankfurt], 1595

VD16 G 2996

3 De diuisione personarum ex statu natiuitatis, & ciuilibus adiectiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63677](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63677)

- c *ut in honoribus & muneribus deferendis. A*
l. ad rem publicam, 8. de munerib. & hono-
rib. lib. 50. P. tit. 4. & in specie prædict.
l. qui filium. §. fin. ad Senatusc. Trebell.
 d *vide qua tractantur ad l. anniculus. 134.*
& ibi Fornerium, de verb. signifi. P.
 e *l. cum de etate. 13. de probatio. P. l. de etate,*
43. de minor. 25. P.
 f *l. 2. §. etas, de excusatio tutor.*
 g *ex constitutione Francisci. 1. Regis Gallo-*
rum edita. 1539.
 h *in l. 3. & 4. de censibus lib. 50. P. tit. 15.*
vide cap. 2. d. vi Luca. & editum Augu-
sti Casaris, super professione.
 i *l. minor, 25. annis, 32. de minor. 25. annis. P.*
 k *l. etiam matris professio, 16. de prob. P.*
 l *de quibus l. 3. §. 6. de Carbonia, edit. P.*
 m *l. 2. C. de his qui veniam etatis impetra-*
uer. l. 2. §. etas, de excusatio. tutor. P.
 n *l. cum te minorem, 9. de probatio. lib. 4. C.*
tit. 19. l. si minorem, 4. de in integr. resti-
tutio. C. vide Balaum, consi. 66. in 3. volum-
ine, Lucam de penna, in l. 1. de fide in-
strumento. lib. 10. C. Regula quippe est ge-
neralis, agenti & dicenti incumbere pro-
bationem, l. qui accusare, C. de edendo. l. 2.
de prob. P. l. actor, 23. C. eod. tit.

CAPVT V.

Questio de etate in pluribus.

In finita propemodum negotia occur-
 rent in vtroque iure, quæ a ratum distin-
 ctionem postulant: vt infantia considera-
 tur in sponsalibus prohibitis *a* in excusa-
 tione pænæ si delinquat. *b* Considerat &
 ius pueritiam in mitigandis pænīs pupil-
 lorum; *c* vtque & illi non cogantur iura-
 re, *d* vt sit pueritia perfecta 17. annorum
 in iusto procuratore *e* neue quis ad sacros
 ordines ante plenam 18. annorum pro-
 moueatur. *f* considerantur & diuersæ æ-
 tates in diuersis sacris ordinibus & in be-
 neficiis. *g*

SCHOLIA.

a cap. de desponsatione impuber. apud Gre-

- gor. & in cap. iuuenis, cap. sponsam, de*
sponsalib.
 b *l. infans, 12. ad legem Cornel. de sic. lib.*
48. P. tit. 8. l. pen. in fine de fidecommissar.
libert.
 c *tit. de delict. pueror. lib. 5. tit. 33. l. aufsa-*
cta, 16. §. persona, de pœnis. P. lib. 48. P. tit.
19. l. 7. C. eod. tit. l. 1. §. impubes, & l. exci-
piuntur, ad Senatusconf. Syllania. pueri
infra 14. annum, cano. pueri, 120. & ibi
gloss. 1. q. 1. c. indecorum, de etate & qual.
 d *can. pueri causa 22. q. 5.*
 e *c. qui generalis, in fine, de procur. in Sex. l.*
1. §. initium, de postula. in P.
 f *d. c. pueri, 120. 1. q. 1. Clem. generalem, de*
etat. & qualita.
 g *toto c. cum in cunctis, de electio. nos in be-*
neficiis & in superiori libro d. de bene-
ficus agimus ti. 27. c. 17. & in praludii
optimi iurisiur. iam explicauimus.

DE DIVISIONE PER-
SONARVM, EX STATV NA-
tuitatis & ciuilibus adiectionis,

TIT. III.

- a Huc referri possunt tituli. Qui filii sunt legitimi*
lib. 4. decretal. tit. 17. de naturalib. liberis &
matribus eorum, & ex quibus causis iusti effici-
untur lib. 5. C. tit. 27. quibus modis naturales ef-
ficiantur sui, & de eorum ex testamento sine ab-
intest. successione Nouella 89. Quib. modis natu-
rales efficiantur legitimi & supra illos modos 74.
Nouella de filiis ante instrumenta dotalia natis,
nouella 19. de cognatione legali, li. 4. decr. tit. 12.
de adoptionibus. lib. 1. institutio. Iusti. tit. 11. & 1.
P. tit. 7. & lib. 8. C. tit. 48. De patria potestate
in institut. Iustina. lib. 1. tit. 9. & tit. 8. C. lib. 47.
de cognatione spiritali lib. 4. decretalium tit. 11.
& lib. 4. Sexti. tit. 3.

CAPVT I.

Eneratio quidem omnibus naturalis
 & vna est, vt masculi & fœminæ con-
 iunctio: at inter homines, non omnis con-
 iunctio permittitur, sed tantum quæ est ma-
 trimonii: *a* quæ cum ratione conueniente
 naturæ humanæ, legitima dicitur. *b* aliæ
 illegitimæ

illegitimæ habitæ. Quare & ex modo coniunctionis licito nati, & ex approbato matrimonio, & dicuntur filii legitimi & naturales, & liberi. *d*

2 Ex alia vero illegitima coniunctione generati, illegitimi. *e* Quorum & plures sunt species, naturales tantum, spurii, adulterini, incestuosi, nefarii, legitimi tantum, legitimi.

3 Naturales tantum erant, qui nati essent ex concubina quam quis pro vxore, quæ tamen legitima non esset, habebat, quamque si voluisset sine impedimento potuisset iusto matrimonio copulare.

4 Spurii & vulgo concepti dicti sunt, nati ex meretrice publica, qui patrem certum demonstrare non possunt, vel si possint, tamen non honeste. *g* Manzeres Hæbreis, de scorto nati. *h* Tales hodie omnes dici possunt, etiam qui naturales olim dicebantur; quod concubinarus, qui olim erat iure ciuili permittus, & hodie iure Pontificio prohibeatur, & iuxta legem diuinam: *l* vt etiam omnis coniunctio extra conjugalem, illegitima & fornicaria habetur. *m* Illegitimi quoque & spurii habentur, qui nati quidem fuerunt ex matrimonio de facto into, sed quod fuerit contra publicæ honestatis iustitiam contractum, vel præter Ecclesiæ cognitionem. Quare nec succedunt patri tanquam legitimi, si pater sciens impedimentum, matrimonium contraxerit. *n* Contra autem si parentes contraxerint ignorantes impedimentum, nec accusatum fuerit matrimonium. Nam ex eo nati, legitimi habentur & ad successionem parentum idonei. *o* Nisi clandestine contraxerint matrimonium, quo casu non est ignorantia excusatio vt affectata, & propter suspicionem fraudis ex contemptu formæ ecclesiasticæ. *p*

5 Adulterini filii dicuntur, nati ex illicita coniunctione coniugati vel coniugatæ & alterius, vel ex duobus qui habent alios aliosve sibi matrimonio iunctos. *q*

6 Incestuosi sunt, nati ex coniunctione

A personarum, quæ se sanguinis seu cognationis vinculo proxime contingunt. *r*

Nefarii quasi non nominandi, qui ex magis illicita commixtione nascuntur. *s*

S C H O L I A.

a *l. 1. §. ius naturale, de iustit. & iur. P. §. 1. de iure natura. apud Iustinia. ca. ius naturale, 1. distinctio. §. si quis sane non habens filios, quib. mod. natura. efficiant. legi. nouella 74. §. palam namque, quib. mod. natura. efficiant. sui. nouella 89. & §. idipsum autem a nobis, eodem titulo.*

b *In brutis maxime coniunctio corporum, in hominibus coniunctio corporum & animorum. c. debitum, de bigamis, vt explicatur in finitione matrimonii. & in regula, quod nuptias non concubitus, sed consensus facit. l. nuptias, 30. de regn. iur. in P. §. nuptias itaque, de nupt. in autben. c. cum locum, de spons. can. sufficit, ca. matrimonium, 23. q. 2.*

c *filium eum definimus, quem nuptia demonstrant. l. filium, 6. de his qui sunt sui vel alien. iur. P. l. quia certa, §. de in ius voca. P. autben. nunc soli, C. de natura. libe. §. 1. de patria potesta. vide qua diximus lib. 10. Synagmatur. vniuer. cap. 3. Sic legitimi & naturales dicti filii, nati ex matrimonio vero vel putatio. suo ab initio siue ex post facto. ca. 1. ex tenore. cap. cum inter, qui filii sint legit. & geniti ex soluta & soluto, si inter illos postea sequatur verum matrimonium c. tanta, qui filii sint legit.*

d *can. fi. 32. q. 4.*

e *Illegitimi vno verbo videt. Græcis dicuntur oppositi legitimis, Iulius Pollux lib. 3. onomasticon, cap. 2. Quintilia. lib. 3. cap. 6. Subtiliter tamen species distinguendas esse admonet cap. nisi cum pridem, 10. §. persone vero irregularitas, de renuntia. lib. 1. titu. 9. inter nothos, manzeres, naturales, & spurios.*

f *l. 1. C. de naturalib. liber. cano. fina. 12. q. 4. de his loquitur nouella, quibus mod. natura. efficiant. sui, & alia, quibus modis naturales efficiantur legitimi.*

- g** l. vulgo concepti, de statu. hom. P. §. si ad-
uersus ea. de nup. apud Iustin.
- h** dicto c. nisi cum pridem, de renuntia. &
Exo. 23. dicti spurii ex scriptura antiqua
S. P. quibus significabantur, sine patre
ἀπατρως, minzarum vero Hebrais, quasi
de alieno semine nati.
- i** unam namque olim licuit habere concubi-
nam, tototitulo de concubinis in P. & C.
§. si vero effusa concupiscentia, quib. mod.
natura. efficiant. sui, nonella 89. & nonella B
18. c. 5.
- k** can. nemo sibi blandiatur, & ca. meretri-
ces, 32. q. 4. can. lex, §. adulterium, 36. q. 1.
- l** nō mœchaberis, Exo. 20. dicitur Matthæi c. 5.
- m** 1. ad Corinth. cap. 7. dicto cano. nemo sibi
blandiatur.
- n** c. referente, 10. qui filii sint legitimi.
- o** c. 2. 11. c. perlatum, 8. c. ex tenore, 14. qui
filii sint legitimi lib. 4. tit. 17.
- p** cap. cum inhibitis, §. 1. de clandestina de-
sponsatio. gloss. in dicto cap. referente. facit
l. fina. de rit. nupt. P.
- q** cap. cum haberet, de eo, qui duxit in mati-
monium, quam prius polluit per adul. §.
quia vero plurimos, cap. 8. nonella 117. ut
liceat matri & ania, cano. lex. §. cum ergo,
vers. adulterium, 36. q. 1. Vitia porro, qua
solent inesse filiis adulterinis, ponuntur in
ca. si gens duplex, 56. distinct. & quomodo
contra excusentur adulterini, iraditur in
can. nasci, eadem 56. dist. dicitur & adul-
terinus filius spurius, in c. tanta, 6. qui filii
sint legit.
- r** de incestu habetur in l. si adulterium cum
incestu, 38. cum suis §§. ad leg. Iul. de ad-
ulter. P. tit. de incestis nuptiis, C. l. incesta
nuptia, 52. cum 4. sequentib. de ritu nu-
ptia. lib. 23. P. tit. 2. & ultra de personis
cum quib. committitur incestus, in can. de
incestis, & can. nec eam, 35. q. 3. Rursus de
his qui ex incestu nascuntur, quod non
habeantur idonei ad succedendū patribus,
nec reputentur filii, in can. 1. 35. q. 7. au-
thent. ex complexu, de incest. nup. C. §. si
quib. mod. natura. efficiant sui, nonella 89.
- A** s meminit de his authentica ex complexu
nefario, de incestis nupt. C. §. fina. quib.
mod. naturales efficiant. sui, in authent.
facit l. 1. §. 1. de concubin. P. & de his sic
Nonius Marcellus scribit, Nefarii pro-
prietatē lib. 1. de moribus populi Ro-
mani patefacit a farre quod adorem
est, quo scelerati uti non debent: non
triticum sed fari hoc quoque idem ad-
significat, quod indigni sint qui viuant,
nefarii vocantur. Et alibi nefarium ali-
um ab impio & nocente dixit, ex auctor.
Ciceronis 2. Officiorum, quodque Nefar-
ium & fugiens & religioni contrarium
dicat: alios lenius nocentes. Inter nefarios
annumeramus genitos ex personis Deo cō-
secratis, puta ex presbyteris, monachis, mo-
nialibus, & similibus, qui vouerint Deo
cum religione castitatem: de quibus in ca.
ad presentiam in 2. & fere toto tit. de fi-
lius presbyteror. Cautum & in Concilio To-
letano, 9. cap. 10. relato, in cano. 3. cum
multa, 15. quæst. 8. ut nati ab episcopo vs-
que ad subdiaconum, non solum parenti-
bus succedere nequeant, verum etiam in
seruitutem eius Ecclesie, de cuius sacerdo-
tis vel ministri ignominia nati sunt, iure
perenni addicantur. Iustinian. in nonella
123. de episcopis, §. pen. Raptores, sollicita-
tores aut corruptores monialium, capitali
pœna affici iubet. Et moniales arctiori vin-
culo claudi, qua seruatur in Italia ex sta-
tutis, ut scribit Iulius Clarus lib. 5. Senti-
entiarum iuris, §. fornicatio, num. 5. ad d. l.
raptores, C. de epif. & cleri. Apud Roma-
nos Vestales incestuosa viua sepeliebantur,
virgis verberata: partusque ex illis ex-
ponebatur, quemadmodum dicunt fis-
tum de Remo & Romulo natis ex ince-
stu Iliæ vestalis, vide Liniū in 1. & Dio-
nyssum Halicarnas. vel & alios.

CAPVT II.

E S T alia species filiorum, qui legitimi
tantum dicuntur, a quibus lex non na-
tura patrem fecit: eaque filiatio vel diuina
vel

vel ciuilib. Deus omnium creatione pater est. *b* Itē beneficiorum largitione, redemptionē, & regeneratione spirituali. *c* Summus Pontifex vicarius Dei ratione fidei & potestatis spiritualis sibi concessæ, pater omnium fidelium est, curam paternam suscipiens: ideo omnes Christianos exceptis hæreticis, vocat filios. *d*

2 Constituunt & iura Pontificia distinctionem cognationemque filiorum legitimorum tantum duplicem: spiritualem, & legalem. *e* Spiritualis rursum, nascitur vel ex instructione fidei seu catechismo inter catechizatum & catechizantem, *f* vel ex Baptismo, inter leuantem de baptismo & baptizatum, *g* vel ex confirmationis Sacramento inter confirmantem vel sponso-rem confirmati & confirmatum. *h* Ex sacramento Pœnitentię inter confessum seu pœnitentem, & sacerdotem qui confessionem audiuit & pœnitentiam imposuit. *i* **3** Legalis filiatio a lege ciuili inducta, quę ex adoptione in locum filii facta procedit. *k* Hęcque duplex, vna eorum qui cum sui iuris sunt, se subiciunt potestati huic legitimę paternę, & dicitur arrogatio: Altera, eorum qui adhuc sunt in patris naturalis potestate, quę dicitur adoptio. *l*

SCHOLIA.

- a* legitimum a lege approbatum dicitur vel inductum, *l. leguma, de pac. P. l. 1. de condit. ex lege P. ita filiorum alii secundum legem, alii secundum carnem. D. Hieronymus in c. 1. diui Matthei.*
- b* cap. 1. & 2. Malachia cap. 1. de summa trinitate. & sic nos omnes filii eius per fidem. ad Galat. 3.
- c* diui Iohannis Euangelio, ca. 2. ad Titum. 3. & ca. 1. diui Ioh. dedit eis potestatem filios Dei fieri, &c. & rursum adoptio hæc filiorum Dei, ad Roma. c. 8. & c. 9. & ad Galatas 4. ad Ephes. 1.
- d* cap. quam graue, de crimi. fals. gloss. ad ca. dilectis filius, ad verbum suspendendum, de appellat. excommunicatus qualis hære-

- A* ticus, pro mortuo habetur, notatur in cap. grauem, de sent. ex comm.
- e* Exstant duo tituli lib. 4. decretalium de cognatione spirituali, titulus 11. & de cognatione legali, tit. 12. & in Sext. & de vtrisque, canon, ita diligere, 30. q. 3.
- f* cap. contracto, 5. de cognatio. spiritual. c. 2. eod. titu. in Sext. meminit diuus Paul. ad Galatas 4. filioli quos iterum parturio, donec formetur in vobis Christus.
- B g* c. 3. de cognatio. spiritual. c. 1. eo. tit. in Sext. etiam si plures sint, qui leuent seu suscipiant in baptismo baptizati. Nam totidem censentur esse patres spirituales baptizati: quãuis contra prohibitionē fecerint, dum plures quam unus leuarunt: contra prohibitionem cap. fina. de cognatio. spirita. in Sext. can. non plures, de consecra. distinct. 4.
- h* cap. 1. §. ex confirmatione, de cognatio. spir. in Sext. ca. 1. 30. q. 1. Suidas hanc dixit adoptionem Christianam, in verbo, ἐλθε.
- i* can. ad limina, §. fin. & can. omnes, 30. q. 1.
- k* cap. unico, de cogna. legali. can. ita diligere, 30. q. 1. l. 1. de adoptio. P. §. 1. eo. tit. apud Iustinia. Gellius lib. 5. cap. 19.
- l* l. 2. de adoptio. P. §. 1. eo. titu. apud Iustin.

CAPVT III.
De legitimatis filiis.

Legitimi filii dicuntur, naturales tantum seu spurii, vel alii illegitimi, a lege vel per modum ex lege inductum approbati, sublata vel abolita nota seu macula illegitimorum. Modi legitimandi ex lege ciuili quatuor erant, quorum ius pontificiũ duos postremos admisit. Primus erat si illegitima curiali nupsisset, vel illegitimus oblatus esset curiæ loci, a si modo pater naturalis nullos haberet alios liberos ex matrimonio iusto natos, non aliter. *b* Secundus modus legitimandi, quando pater nullos alios habens naturales & legitimos filios, dicebat in suo testamento vel alia authentica, vel alia a se subscripta vel testibus firmata scriptura, legitimos. *c* Continet hæc declaratio in dubio iure pontificio significationem antea contracti

clandestini matrimonii, de quo sine probatione, vt neque de occultis, non iudicaret Ecclesia. *d* Quamobrem si cum coniunctione probatio accedat datæ fidei matrimonii de præfenti, vel de desponsatione clam facta: filii inde nati cum illa assertione legitimi declarari poterunt. *e* Alioquin sola assertio patris non faceret legitimum filium. *f* Neque sola coniunctio cum libera muliere sufficit ad nuptias arguendas, sed potius iure pontificio facit concubinatum. *g* Quamuis iure ciuili aliter videretur. *h* Tertio modo iure vtroque ciuili & pontificio, possunt illegitimi spurii legitimi per subsequens matrimonium inter parentes qui eos genuerint, si modo aliquod impedimentum matrimonium contrahi non prohibeat. *i* Quarto legitimantur male nati illegitimi, in spiritualibus, per Summi Pontificis rescriptum seu gratia *k* in temporalibus per principes secula-

res. *l*

SCHOLIA.

- a* §. quibus connumerari, de hereditat. qua ab intestato deferuntur apud Iustinia. §. quod vero, quib. mod. natura. efficiant. sui. in authent. §. si. de nupt. apud Iustinia. l. 3. C. de natura. liber.
- b* §. si tamen aliquis offerre volentium, quibus mod. natura. efficit. sui. nou. 89.
- c* §. illud, vers. si vero is, qui solummodo naturalium filiorum est pater, quib. mod. natu. efficiant. sui, in authent. §. ad hoc, vt liceat matri. & auia in nouell. authent. Item sine legitimis, C. de natur. liber.
- d* cap. 2. de clandest. de sponsa.
- e* cap. per tuas, l. 2. qui filii sint legit. cap. is qui fidem, de sponsalib. cap. per tuas, de conditio. apposit.
- f* Quamuis enim existiment patres aliquem suum esse filium, & vicinia ipsa, tamen illud non sufficit ad vere filium dicendum. notatur ad cap. per tuas, per gloss. & Felinum. & Panor. de probatio. facit l. non nudis, & l. non epistolis. C. de probatio. l. neq., C. de testam. l. si pater, C. de here. insti-

A en. & textus expressus in cap. transmissa, qui filii sint legit. vide & de hac questione. Guillel. Benedic. in repetitio. ca. Raynucius, ad verb. que filium ex ea suscipiet, num. 1. de testam.

g can. aliter, 30. quest. 5. presumitur & hodie concubinatus & illicita coniunctio, nisi ea mente accepta mulier probetur, vt esset uxor, nouella 74. quibus modis naturalis efficiantur legitimi. §. quoniam, autem.

B *h* dummodo mulier libera, cum qua quis frequentaret, ante non fecisset quæstum sui corporis, l. in libera, 24. de ritu nuptia. l. 3. de concubinis P. l. si vicinis, C. de nuptiis.

i l. diui Constantini, l. nuper, l. cum quis, de natur. lib. C. l. sancitum quib. mod. natura. efficiant. legitimi, in nouell. & nouell. de incestis nuptiis, §. fin. & §. si. de nupt. apud Iustinia. cap. tanta est vis, cap. 1. qui filii sint legit. c. cum haberet, de eo qui duxit in matrimo. quam prius polluit. per adulter.

k cap. per venerabilem, qui filii sint legitimi. Potest & in quibusdam spiritualibus, episcopus cum natalib. legitimis dispensare, vt in quatuor minoribus ordinibus accipiendis, cap. veniens, cap. ex transmissa, de filiis presbyterorum. In maioribus tantum Summus Pontifex, c. si. eo. titu.

D *l* dicto c. per venerabilem, qui filii sint legitimi. §. si quis sane non habens filios, quibus mod. naturales efficiant. legit. §. illud, quib. mod. nat. efficiant. sui, in nouellis.

CAPVT IIII.

De quibusdam filiis monstruosis
& posthumis.

A D quæstiones natiuitatis filiorum, referri potest: num qui nati essent monstruosi, inter filios aut liberos iure probatos, referantur: & placuit non referri, non secus quam eos qui contra formam humani generis, conuerso more procreantur. *a* Si tamen partus aliquatenus tantum humanorum membrorum officia ampliauerit,

inter

inter liberos computabitur. *b* At qui mortui nascuntur abortiui, neque nati, neque liberi dicuntur. *c* Si tamen ex seeto matris vtero viui editi sunt, pro liberis habentur: *d* Quemadmodum & posthumi, id est nati postquam pater humi traditus seu mortuus fuerit.

SCHOLIA.

a Paulus Iurisconsultus. in l. non sunt liberi, 14. de statu hom. lib. 1. P. tit. 5. & lib. 4. receptarum sententiarum iuris. tit. 9. l. 3. §. si. C. de posthum. heredib. instituen. lib. 6. C. tit. 29. l. quod dicitur. l. 12. §. fin. de liber. & posthum. lib. 28. P. ii. 1. Iussit Romulus, ne quis minores filios triennio alimentis fraudaret, neve exponeret: nisi monstrosi essent. Diony. Halicar. in 2. quid inter portentum, ostentum, & monstrum interfit, docet l. ostentum, 38. de verb. signific. P.

b distal. non sunt liberi, de statu hominum. Nec qui plures aut pauciores digitos aut membra imperfecta, si modo precipua humana figura non destituatur, ideo minus homo censetur, l. idem Offilius 10. §. sed si signis, de adilit. edict. lib. 21. P. tit. 4. Hoc forsitan voluit Vlpian. in d. l. dicitur, 12. §. fin. de liber. & posthum. P. loco filii rumpere testamentum, partum, in quo non integrum animal editum sit, cum spiritu tamen.

c l. qui mortui, 129. de verborum signific. abortus vel abactus, partum constituere non videtur, secundum Paul. Iurisconsult. lib. 4. sententia. tit. 9. §. 6. Nonius Marcellus inter abortum & abortum his verbis distinguit. Abortus & abortus varias habent significationes. Abortus enim ille dicitur, qui in primis mensibus, cum conceptui exordium factum est. Abortus prope tempus pariendi: tunc enim moritur quod nascitur, in plurimis hoc recoditum inuenimus. Sic & Sextus Pompeius Festus, in 1. abortum grande mulieris, quod non sit tempe- stive ortum. At diuus Augustinus, in li-

A bro questionum, Exod. cap. 8. & lib. quaestio- num veteris & noui testamenti. q. 23. & in cap. Moses 32. q. quaest. 2. abortus distinguitur in animatum & inanimatum: ut in illo fiat homicidium, in hoc nequaquam, iuxta sententiam Moysi. Exod. 21. Eo modo iura distinguunt. In crimine abortio- nis procurata per poculum, l. si quis aliquid 38. §. qui abortio- nis, de penis. lib. 38. P. tit. 19. vide & l. 8. ad l. Cornel. de sicar. & l. 4. de extraord. crim. P.

B dicta l. quod dicitur, 12. de liber. & post- hum. P. l. 3. C. de Posthumis hered. insti- tuen. l. posthumus. §. simili modo, de inoffi- cio. testamen. lib. 5. P. tit. 2. l. etiam ea mulier 141. de verbo. signific. Cessiones di- cti caso matris vtero editi, ut ait Festus & Plinius. lib. 7. c. 9. qui & narrat tale fuisse Scipione Africanum Manlium, & Iu- lium Caesarem: quamuis aliunde verum non sit eam peperisse, cui mortua ex seeto fi- lius eductus est l. anniculus, 132. §. fal- sum, de verbor. signific.

C l. 3. §. posthumus autem, de iniusto rupto. lib. 28. tit. 3. late sumta significatione & dicitur posthumus, qui post coditum a pa- tre testamentum natus est, ut notat gloss. ad Rubricam, de posthumis heredibus in- stituen. C. & gloss. in §. posthumi, de here- ditati. que ab intestat. deferunt. apud Iu- stinian.

D

CAPUT V.

Alia distinctio filiorum ratione potestatis.

*E*X legitimæ & illegitimæ coniunctio- nis natiuitate, alia distinctio habetur filiorum: ut quidam dicantur sui here- des in potestate paterna constituti, ex legiti- mis nuptiis procreati, *a* alii ab ea pote- state liberati, *b* & extranei heredes: quo- rum nomine emancipati, & aliorum filii, qui sui non sunt, continentur.

SCHOLIA.

a §. 1. de patria potestate. §. sui, & seq. de he- red. qua ab intestat. deferunt. l. 4. de his, qui

sunt sui vel alien. iur. P. de suo alias dispu-
 tati. libr. 42. Syntag. cap. 35. nu. 25. & de
 potestate. lib. 11. ca. 5. Adde quod filius ex
 verbo, Graco ius, Quomodo ex honestate
 consideretur consensus potestatis patris in
 nuptiis, vide cap. nostrates. cano. alster, 30.
 questio. 5. & quando in spiritualibus ex
 necessitate non consideretur. cap. fin. de iudic.
 in Sext. In patris porro potestate non
 matris dicitur filius. cap. fin. de conuersio.
 in fid. l. mulierem. C. de adoptio. §. fœmi-
 na. eod. tit. apud Iustinian. l. nulla, de suis
 & legit. hered.

b Sex modis liberari filium a patria pote-
 state tradit Iustinian. in titulo quibus mo-
 dis ius patrie potesta. soluat. quibus duos al-
 ios addo. Primus erit per mortem natura-
 lem patris, §. 1. eod. tit. l. si ita 15. quando
 dies leg. ced. P. id ipsum per mortem filii,
 naturalem, l. nepotes, de his qui sunt sui vel
 alieni iur. 2. per mortem civilem utriusq. §.
 cum autem, quibus mod. ius patrie po-
 test. solua. l. si qua pena, de his qui sunt sui
 vel alien. iur. P. 3. seruitute pena. §. pœne
 serui, quib. mod. ius patr. potest solua. 4.
 dignitate maxima patritiatus, §. filius fa-
 milias, eod. tit. 5. captiuitate, §. si ab hosti-
 bus. eod. tit. 6. emancipatione, §. prater ea,
 eod. tit. de emancipat. libero. C. 7. in casu
 authentica incestus nuptias, de incestis nu-
 ptiis. 8. in casu legis si lenones. capit. de epi-
 scopali audientia, & in l. fina. C. de specta-
 culis. lib. 11. C.

c in §. ceteri, de hered. qualitat. & differen.
 apud Iustinianum.

DE STATV LIBER- tatis & seruitutis perso- narum.

a TITVLVS IIII.

a Huc referri possunt tituli plures inter ceteros de
 coniugio seruorum. lib. 4. decretalium. titul. 9. de
 natis ex libero ventre. eod. libr. 4. tit. 10. de his,
 qui sunt sui vel alien. iuris libr. 1. Institutio. Iu-
 stina. tit. 8. & lib. 1. P. tit. 16. de serui cognatione
 lib. 3. Institutio. Iustin. lib. 3. tit. 7. de statu liberis.
 40. tit. 7. de coniugio seruorū, lib. 4. decret. tit. 9.

A de liberali causa, lib. 40. tit. 12. P. & lib. 7. C. tit.
 16. de ingenuis. lib. 1. instit. Iustin. de ingenuis &
 manumissis. lib. 7. C. tit. 17. de libertinis libr. 1. In-
 stitut. Iustin. tit. 5. & libr. 10. C. tit. 56. de manu-
 missionibus. lib. 40. P. tit. 1. de manumissionibus,
 que seruis ad vniuersitatem pertinentibus impo-
 nuntur. lib. 40. P. tit. 3. de manumissis testamen-
 to. lib. 40. P. tit. 4. de manumissis vindicta eod.
 lib. 40. P. tit. 2. que & a quibus manumissi libe-
 ri non fiant, & ad legem Æliam Sentiam. lib. 40.
 P. tit. 9. & tit. libr. 7. C. vsque ad titulum 19. de
 seruis coniugibus, si alter illarum libertate tene-
 tur. Nouella Leonis 9. de seruo qui ignorante do-
 mino monachismum suscepit. Nouella Leonis 9.
 de seruo qui in scio domino episcopus factus est.
 Nouel. Leon. 11. de seruis non ordinandis, & ce-
 rum manumissionibus. lib. 1. decret. tit. 8.

CAPVT. I.

- 1 Duplex libertas & seruitus.
- 2 Et origo corporalis.
- 3 Quid vel libertus.
- 4 Ingenuus.

I Vra diuina † & pontificia meminerunt,
 de duplici libertate, spiritali a & cor-
 porali, b pariter de duplici seruitute, spiri-
 tali c & corporali, bona & mala: de corpo-
 rali libertate & seruitute hic potissimum
 agemus.

Iure naturali † omnes homines liberi,
 nascuntur: iure gentium seruitus liberta-
 tem inuasit, vt & postea inde nata manu-
 missio, Et cū vno naturali nomine omnes
 homines appellarentur, iure gentium tria
 hominum genera esse cœperunt, liberi, &
 his contrarium serui, & tertium genus li-
 berti, id est, qui desierant esse serui. d

Libertas, † status est liber orū, nempe, e
 naturalis facultas eius quod cuique facere
 libet, nisi si quid vi aut iure prohibeatur. f

Ingenuus est, † qui statim vt natus est,
 liber est. g

SCHOLIA.

E a Ad libertatem animi pertinet liberum
 arbitrium, de quo. Genes. 4. vers. 6. Den-
 tero. 10. vers. 9. Iosua 24. vers. 24. Eccle-
 sia. fisci. c. 15. vers. 8. Sed & vera libertas,
 vbi spiritus Dei est. can. 2. dua sunt 19. 9.
 2. ad Corant. 13. vers. 17. & quos filius Dei
 liberat,